

Kód kursu: SP7MP_MTP2

Číslo úkolu: úkol č. 6

Jméno: Lucie Langová

Téma výzkumu:

Jedinec se specifickými poruchami učení na alternativní základní škole

Výzkumný problém:

Vliv alternativního školství na školní úspěšnost žáků se specifickými poruchami učení

Hlavní výzkumná otázka:

Dosahuje žák se specifickými poruchami učení lepších studijních výsledků, navštěvuje-li alternativní základní školu?

Vedlejší výzkumné otázky:

- 1) Ovlivňuje pozitivně alternativní základní škola psychiku žáka s SPU?
- 2) Jsou učitelé na alternativních základních školách více otevření spolupráci s rodiči žáků s SPU?
- 3) Objevují se nové metody a přístupy k žákům s SPU ve stejné míře na běžných základních školách jako na školách alternativních?

Relevantnost tématu:

Specifické poruchy učení jsou podle posledních výzkumů diagnostikovány až u 4% jedinců naší populace. Mezi specifické poruchy učení patří dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspinxie a dysmúzie. „*Poruchy učení jsou souhrnným označením různorodé skupiny poruch, které se projevují obtížemi při nabývání a užívání takových dovedností, jako je mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení, psaní, matematické usuzování nebo počítání.*“ (Matějček 1993, s. 24). Z této definice tedy vyplývá, že alternativní školství, které se zakládá zejména na individuálním přístupu k žákům, by mohlo být přínosem ve vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení.

Cíle výzkumu:

Cílem mého výzkumu by mělo být zjištění co nejvíce informací o této problematice a ze získaných dat sestavit doporučení pro rodiče žáků se specifickými poruchami učení, zda-li je pro jejich dítě vhodné navštěvovat alternativní základní školu.

Kvalitativní výzkum:

Pro zkoumání dané problematiky jsem si zvolila kvalitativní výzkum. Myslím, že tento typ výzkumu se pro naše účely lépe hodí a lze i lépe realizovat. Podle mého názoru by například dotazníková metoda byla velmi těžce proveditelná, ať už z důvodu vyhledávání většího počtu respondentů nebo neschopnosti dětí dotazník správně vyplnit.

Metody sběru dat:

- 1) Analýza dokumentů – vyšetření z PPP, sešity žáků
- 2) Rozhovor (polostandardizovaný) – s rodiči žáků s SPU i se samotnými žáky
- 3) Pozorování – pozorování práce žáků v hodinách jak na běžných základních školách, tak na alternativních základních školách

Pro svůj výzkum bych ráda získala informace aspoň ze šesti rodin s dětmi se specifickými poruchami učení. Tři žáci by měli navštěvovat běžnou základní školu a tři alternativní. Jelikož sama pracuji na daltonské základní škole a s rodiči žáků se specifickými poruchami učení se osobně znám, myslím, že by neměl být větší problém požádat je o spolupráci. Při oslovování žáků z běžných základních škol bych využila pomoci některé z mých známých učitelek a poprosila je o kontakt na takovouto rodinu nebo využila toho, že jsem nějaký čas sama doučovala žáky s SPU a o rozhovor bych požádala je a jejich rodiče. Samozřejmě však musím počítat s tím, že ne každá rodina bude ochotna se mnou spolupracovat, proto bude nutné rodin kontaktovat více.

Možné praktické a etické problémy při výzkumu:

Výhodou tohoto typu výzkumu je jistě přímý osobní kontakt s dotazovaným. Při nejasnosti otázek můžeme problém upřesnit nebo nás v průběhu rozhovoru mohou napadat další

doplňující otázky vyplývající ze situace. Naopak nevýhodou může být ostych dotazovaných svěřovat se cizímu člověku se svými osobními problémy. Další nevýhodou může být například to, že na rozdíl od dotazníku nemůže být dotazovaný v anonymitě.

Úryvek ze scénáře rozhovoru:

1) Rozhovor s žáky:

- Kolik je ti let?
- Do které třídy chodíš?
- Líbí se ti ve škole?
- Máš ve třídě hodně kamarádů?
- Který předmět tě baví nejvíc a proč?
- Máš nějaký neoblíbený předmět, proč?
- Myslíš, že ti v hodinách věnuje paní učitelka více pozornosti než ostatním žákům?
- Zvládáš splnit všechny zadané úkoly ve stanoveném limitu?
- Máš v některém předmětu určité výhody?

2) Rozhovor s rodiči:

- Jakou specifickou poruchou učení Vaše dítě trpí?
- Navštěvujete pravidelně PPP?
- Jaká je spolupráce s učiteli Vašeho dítěte?
- Respektují učitele doporučení odborníků z PPP?
- Jsou učitelé kreativní a vymýšlejí pro Vaše dítě speciální výukové metody či úkoly?
- Kolik času denně musíte věnovat domácí přípravě na vyučování?
- Doděláváte s dítětem úkoly, které nestihlo ve škole?

- Jste spokojeni s prospěchem Vašeho dítěte?

Záznam z realizovaného rozhovoru:

Rozhovor s matkou 10-ti leté Lenky, která navštěvuje běžnou základní školu v jedné menší obci v okrese Brno-venkov. Jelikož jsem Lenku nějaký čas doučovala, rozhovor proběhl u ní doma. Matka neměla žádné problémy odpovídat mi na všechny položené otázky a rozhovor proběhl v přátelské a pohodové atmosféře. Rozhovor jsem si nahrávala na diktafon a teprve později byl přepsán.

- 1) Jakou specifickou poruchou učení Vaše dítě trpí?

Dyslexie, dysgrafie, dysortografie

- 2) Navštěvujete pravidelně PPP?

Ano

- 3) Jaká je spolupráce s učiteli Vašeho dítěte?

Jak s kterými. S třídním učitelem výborná. Ale učitelka českého jazyka a hudební výchovy nezohledňuje doporučení z PPP a tím staví moji dceru do velice nepříjemné pozice. Přestože vyvíjí maximální snahu a pravidelně se na vyučování připravuje, je pro ni téměř nemožné dosáhnout dobrých výsledků.

- 4) Respektují učitele doporučení odborníků z PPP?

Jak kteří

- 5) Jsou učitelé kreativní a vymýšlejí pro Vaše dítě speciální výukové metody či úkoly?

Ne. Pracuje souběžně s třídou. Jen například při písemkách z matematiky má na vypracování více času.

- 6) Kolik času denně musíte věnovat domácí přípravě na vyučování?

Hodinu až hodinu a půl denně

- 7) Doděláváte s dítětem úkoly, které nestihlo ve škole?

Nestává se, že by dcera úkoly zadané ve vyučování nestihla.

8) Jste spokojeni s prospěchem Vašeho dítěte?

Vím, že dcera vydává maximální snahu a pouze v českém jazyce není její výkon, podle mého, ohodnocen jak by s ohledem na její SPU měl být. Podle mě toto působí velice demotivačně a mrzí mě, že její úsilí není spravedlivě ohodnoceno. Jinak jsem s jejími studijními výsledky spokojena.

9) Neuvažujete o přestupu svého dítěte na jinou základní školu?

Pro dceru by podle mého mínění nebylo dobré vytrhávat jí z kolektivu kamarádů, přestup na jinou školu by pro ni představoval psychickou zátěž. Celou situaci jsem probírala s třídní učitelkou a ta mi řekla, že příští školní roku bude češtinu vyučovat učitelka, která má zkušenosti s dětmi s poruchami učení a se kterou se dá domluvit. V ostatních předmětech problémy nemáme, všichni nám vychází vstříc.

Námět k modifikaci výzkumného návrhu:

Při realizaci výzkumu jsem neměla žádné větší potíže se získáváním dat. Vyplývalo to z faktu, že většinu rodičů i dětí jsem znala již před výzkumem. Děti a rodiče z alternativní školy znám z pozice vychovatelky ŠD a žáky z běžných základních škol jsem v předešlých letech doučovala český jazyk.

Nevýhodou mého výzkumu však je, že žáci z alternativní školy byli všichni ze stejné, což by ve výzkumu, který bychom chtěli použít například v nějaké vysokoškolské práci, být nemělo. Mým návrhem je tedy oslovit více rodin z různých typů alternativních základních škol a dále celkově zvýšit počet zkoumaných rodin přibližně na deset z běžných základních škol a deset z alternativních. Při realizaci mého výzkumu jsem totiž zjistila, že pouhých šest zkoumaných rodin není dostačující pro stanovení zcela objektivních závěrů.

Seznam použité literatury:

BARTOŇOVÁ, M. *Kapitoly ze specifických poruch učení I.* Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 8021036133

BARTOŇOVÁ, M. *Kapitoly ze specifických poruch učení II Reeducace specifických poruch učení.* Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 8021038225

BARTOŇOVÁ, M. VÍTKOVÁ, M. *Strategie ve vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.* Brno: Paido, 2007. ISBN 9788073151584

HENDRIK, S. *Dyskalkulie: jak pomáhat dětem, které mají potíže s početními úlohami.* Praha: Portál, 2006. ISBN 8073671042

KUBICKÁ, E. *Metody práce při úpravě poruch učení u dětí druhého ročníku základní školy.* Ostrava-Kunčice: Grafie, 1994.

MATĚJČEK, Z. *Dyslexie. Specifické poruch čtení.* Praha: H&H, 1993. ISBN 8085467569

MATĚJČEK, Z. *Výbor z díla.* Praha: Karolinum, 2005. ISBN 8024610566

PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky.* Brno: Paido, 2006. ISBN 8073151200

VÍTKOVÁ, M. a kol. *Integrativní speciální pedagogika.* Brno: Paido, 1998. ISBN 8085931516

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení.* Praha: Portál, 1996. ISBN 8071780960

SVOBODOVÁ, J. JŮVA, V. *Alternativní školy.* Brno : Paido, 1995.
ISBN 8085931001

PRŮCHA, J. *Alternativní školy*. Hradec Králové : Gaudeamus, 1994.
ISBN 8070419725

CARNIE, F. *Alternative approaches to education : a guide for parents and teachers*. 1st pub. London : Routledge, 2003. ISBN 0415248175

FARREL, M. *The Effective Teacher's Guide to Dyslexia and Other Specific Learning Difficulties: Practical Strategies*. London: Taylor & Francis, 2006.

Projekt je zajímavý, pokud opravdu chcete dělat kvalitativní výzkum, asi bych doporučila upravit hlavní výzkumnou otázkou – abyste neslibovala nesplnitelné, ale naopak dobře využila potenciál kvalitativních dat.